

POEZIA MANIERISTĂ ROMÂNEASCĂ

Selecție a textelor, studiu introductiv și note biobibliografice,
concepte operaționale și repere bibliografice
de **Lucia Țurcanu**

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții
Poeta manieristă românească: text, studiu introductiv,
concepte operaționale și repere bibliografice. / Lucia Țurcanu. - Cluj : Știința, 2015. (Colecția Câmpul de lectură)
ISBN 978-9975-67-970-1

ISBN 978-9975-67-970-1
Știința

Editat cu sprijinul Ministerului Culturii

Aprobat de Comisia de selecție pentru editarea cărții naționale.

Redactor: Valeria Iamandii

Corectori: Maria Cornesco

Redactor tehnic: Nina Duduciuc

Concepție grafică a colecției: Vitalie Ichim

Machetare computerizată și copertă: Vitalie Ichim

Coperta I: Paul Klee, *Aventura domnișoarei* (1922)

Întreprinderea Editorial-Poligrafică *Știința*,

str. Academiei, nr. 3; MD-2028, Chișinău, Republica Moldova;

tel.: (+373 22) 73-96-16; fax: (+373 22) 73-96-27;

e-mail: prini@stiinta.asm.md; prini_stiinta@yahoo.com;

www.stiinta.asm.md

DIFUZARE:

Republica Moldova: ÎM Societatea de Distribuție a Cărții *PRO-NOI*

str. Alba-Iulia, nr. 75; MD-2051, Chișinău;

tel.: (+373 22) 51-68-17, 71-96-74; fax: (+373 22) 58-02-68;

e-mail: info@prnoi.md; www.pronoi.md

Toate drepturile asupra colecției „Câmpul de lectură”, inclusiv asupra acestei ediții, aparțin Întreprinderii Editorial-Poligrafice *Știința*.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Poezia manieristă românească/sel. a text., st. introd. și note biobibl., concepte operaționale și repere bibliog. de Lucia Țurcanu. – Ch.: Î.E.P. *Știința*, 2015 (Combinatul Poligrafic). – 112 p. – (Colecția „Câmpul de lectură”, ISBN 978-9975-67-968-8)

ISBN 978-9975-67-970-1

821.135.1-82

© Selecție a textelor, studiu introductiv și note biobibliografice, concepte operaționale și repere bibliografice: *Lucia Țurcanu*, 2015

© Întreprinderea Editorial-Poligrafică *Știința*, 2015

ISBN 978-9975-67-970-1

CUPRINS

10 | Introducere în poezia manieristă (*Lucia Țurcanu*)

26 | Notă asupra ediției

Iancu VĂCĂRESCU

27 | O zi și o noapte de primăvară la Văcărești sau Primăvara amorului (fragment)

Costache CONACHI

28 | Carpina

lordache GOLESCU

30 | Pentru cei ce să mândresc peste fire

30 | Porunca toporului

31 | Nestatornicia lumii

31 | Rugăciună către oul ce(l) roșu dă Paști

32 | Sluga către stăpânul său

32 | Piramidă

Alexandru MACEDONSKI

33 | În mormântarea și toate sunetele clopotului

33 | Niponul

34 | Rondelul pagodei

Ion PILLAT

35 | Imagini, toamna

35 | Miniatură persană

36 | Faunul

Adrian MANIU

37 | Seară de îngheț

37 | Ialomicioara

37 | Castelul

Vasile VOICULESCU

38 | Cântec pentru dezbrăcare

38 | Daedal

Respect pentru oameni și cărți

- 39 | Ariadna
 39 | Hermes
 40 | Icar
- Ilarie VORONCA**
- 41 | Păuni culorile năvălesc în priviri
 42 | Un semn până unde
 42 | Acvarium acvarium
 42 | Păsări împart somnul în înălțime
- Tudor ARGHEZI**
- 43 | Frageda
 44 | În perdea
 44 | Luna s-a
- Eugen JEBELEANU**
- 45 | Senior de ceașcă
 46 | Sfârșit princiar
- Ion BARBU**
- 47 | Text
 47 | Poartă
- Dan BOTTA**
- 48 | Proemiu
 48 | Luna cu lauri albaștri
 48 | Mătasa depărtărilor
 49 | Oglindă
- George CĂLINESCU**
- 50 | Călimara
 50 | Smochina
 51 | Pepenele verde
 52 | Păpădia
 53 | Rochia de moar (fragment)
- Alexandru ROBOT**
- 54 | Basorelief
 54 | Aezi
 55 | Acorduri pentru prințesa trupului

- 55 | Poem
 56 | Priveliște
- Simion STOLNICU**
- 57 | Pod nou de ritmuri
 57 | Grunji ardeau pe iezere
 58 | Tamburina valahă
 58 | Incest
- Paul MIHNEA**
- 59 | Copacii-s duși în cerul plin de maci
 59 | Un mac celest, albastru, e pământul
- Nina CASSIAN**
- 60 | Regie
 60 | Solie
 60 | Cântec descântec
- Valentin ROȘCA**
- 61 | Prinos
 61 | Umilință
 62 | Bilanț de toamnă
- Romulus VULPESCU**
- 63 | Dramă-n gamă
 63 | Pomelnicul regilor
- Gheorghe TOMOZEI**
- 66 | Douăsprezece poeme într-un vers
 66 | Adolescență
 67 | Caii
- Horia ZILIERU**
- 68 | În timpul războiului din Troia
- Nichita STĂNESCU**
- 72 | Stampă
 72 | Haiku
 72 | Descrierea realului
 72 | Cântec

73	Anatol CODRU	Poem	22
73	Onomatopoeie	Priveliște	26
73	Ci numai coamele	Simon STOILNICU	
74	Dragoste	Un nou de timpuriu	27
	Leonid DIMOV	Geniul ardean pe lezere	27
75	Hartă veche	Tămburina vâlșă	28
75	Turnul Babel (fragment)	Încet	28
76	Rondelul lumânărilor	Paul MIHNEA	
	Dan LAURENȚIU	Copacii - duși în corul pin de mlaie	29
77	Albastru câmp cu aripi	Un mac celcst albatru	29
	Nora IUGA	Mina CASSIAN	
78	În cetățile andive	Încet	30
78	Variații	Solse	30
	Virgil MAZILESCU	Cântec descântec	30
79	Cântecul cavaleristului	Valentin ROȘCA	
79	Te rog Beatrice să ne întâlnim	Prinos	31
	Cezar IVĂNESCU	Unimint	31
80	Jeu d'amour	Bilanț de toamnă	32
	Daniel TURCEA	Romula VUPEȘCU	
81	Calea lactee	Dana - a canu	32
81	Izbăvire	Pomeniștii regiilor	33
81	Tăcerea	Giorgio TOMOZEI	
	Emil BRUMARU	Teatrul poeziei intr-un vers	36
82	Cîntec de adolescent	Adolescenta	36
82	Balada poetului de duminică	Cin	37
83	Numărătoare pentru puștoaice și babalâci	Mona ZILBERU	
83	Cântec	La timpul războiului din țara	38
84	Apocrifă I	Nidia STĂNESCU	
84	Jurnal	Stampa	32
	Mihai URSACHI	Halita	32
85	Inel cu enigmă	Decretarea testului	32
85	A treia scrisoare	Cântec	32

86	Benedictus		
	Adrian POPESCU		
87	Moneda		
87	Cadran al desfrunzirii		
88	Poemul memoriei		
	Ion MIRCEA		
89	Cu vremea și ochii tăi		
89	Contrabas II		
90	Aeramen		
	Nicolae DABIJA		
91	Pasăre oarbă		
91	Omagiu lui Brâncuși		
92	Clepsidră		
	Șerban FOARȚĂ		
93	Holorimă		
93	Clepsidră		
94	Cvasi-palindrom		
94	Sonet		
95	Placă (puțin) defectă		
95	A/@		
95	Allemandă		
96	Dactilogramă		
96	Gramofon		
	Arcadie SUCEVEANU		
97	Nufărul magic		
97	Balada unei scoici visătoare		
98	Catedrală medievală		
99	Lacrima lui Ovidiu		
	Virgil BULAT		
100	Tanka versus tempus		
101	Note biobibliografice		
107	Concepte operaționale		
109	Repere bibliografice		

Antologia *Poezia manieristă* își propune să reflecte modul în care funcționează retorica manieristă în literatura română, cu atât mai mult cu cât nu mai există antologii de acest fel, cu excepția miniantologiei elaborate de D.P. Fuhrmann și incluse în volumul *Manierismul în literatură. Alchimie a limbii și artă combinatorie esoterică. Contribuție la literatura comparată europeană* de Gustav René Hocke. Volumul include poezii începând cu epoca premodernă și până în anii '70 ai secolului al XX-lea.

În ceea ce privește succesiunea textelor, am respectat principiul cronologic, în funcție de anul debutului editorial al autorului, fapt care permite, credem, urmărirea impunerii și evoluției tehnicilor manieriste în spațiul poeziei românești.

OZI ȘI O NOAPTE DE PRIMĂVARĂ
LA VĂCĂREȘTI
SAU PRIMĂVARA AMORULUI

(FRAGMENT)

Aurora se coboară
Din brațele lui Titon
Veselă și rumeoară,
Fără teamă de vrun zvon.

P-a ei cale semănată
De trandafri vii la feți
Vine, porți deschide-ndată
Zâmbitoarei dimineți.

Focurile-și răspândește
Noaptea lor se supuind,
Norii toți îi aurește
Viața firei înnoind.

Bășicuțele de rouă,
Ce pe iarbă strălucesc,
Câmpului dau smalturi nouă,
Florile-l înveselesc.

De miroase înmulțite
Balsam viu, din ele dând,
Zefir dulce suflări trimite,
Ici și colo se jucând.

CARPINA

Înalți dumnezei!
 Ce văd ochii mei,
 De clipec și-apun?
 Sub chip omenesc
 Un înger ceresc
 Văd și se supun;

 Doi ochișori verzi,
 Ce privind nu-i pierzi
 Printre ceialalți,
 Genele-i umbresc
 Și ei strălucesc
 Ca niște brilanti.

 Sprâncenele corb,
 Slobod, mă țin rob,
 Ca pe alți robi prinși;
 Și obraz rătund,
 Unde se ascund
 Trandafiri aprinși.

 Gurița rubin,
 Zâmbindu-se lin,
 Tainei îi oltar,
 Ivind niște dinți,
 Albi și potriviți,
 Chiar mărgăritar.

 Dar niște păr smad, –
 Unde ca-n laț cad
 Toți cei ce-l privesc,
 Drept zulufi lăsat
 Peste-un gât curat,
 Îngerii râvnesc, –

Se coboară drept
 Pre cel mai alb piept
 Ce lumii s-au dat;
 Ș-acei ochișori
 Prin păr ca prin nori
 Clipesc ne-ncetat.

 Dar un rai de sân
 Unde se închin
 Ochii omenеști,
 Mic și grăsuliu,
 Prea alb și nurliu,
 Să-l săruți dorești, –

 Lăcaș de amori
 Și cam arzători
 Și răcoritori,
 Căci într-acel loc
 Izvorăște-un foc
 Prea viețuitor;

 Acolo robesc
 Toți cei ce slăvesc
 Dragoste și nuri,
 El fiind lăsat
 Liman de scăpat
 La săgetături.

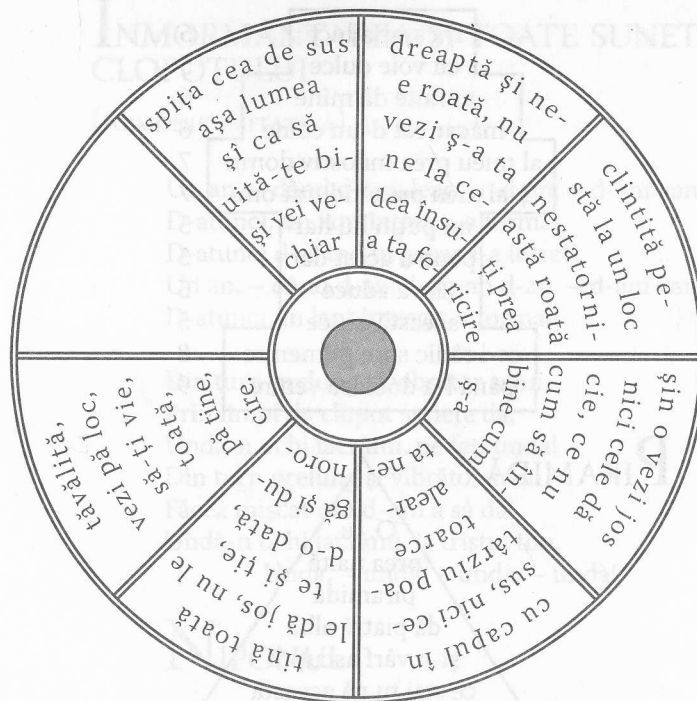
PENTRU CEI CE SE MÂNDRESC PESTE FIRE

ăripi voi zburătoare, ce v-ați înzestrat	12
să zburăți sus în cer la cel prea înalt	11
să nu vă mândriți, a vă înălța	10
nici să îndrăzniți a vă urca	9
mai presus d-a voastră fire	8
unde nu să cuvine	7
râvnind la o mare	6
slavă-nșălătoare	6
ca nu cumva să greșiți	7
nici cumva să vă poticniți	8
voi din toate virtutea voastră	9
c-o amăgire dă ... proastă	10
și jos să cădeți ca îngerii din cer	11
ce milă și dar, dă la Domnul acum cer	12

PORUNCA TOPORULUI

Cea mai bună, cea mai tare Unealtă spre lucrare Este acest topor	
CU care și verzi, și uscate, la pământ dobor	
Dă ești tare-n mână	6
nu-l lăsa din mână	7
nici într-o zi dă săptămână	9

NESTATORNICIA LUMII

RUGĂCIUNĂ CĂTRE OUL CE(L) ROȘU DĂ PAȘTI

ou	1
roșu	2
și frumos	3
bună nooă	4
în veselie	5
dă Paști ne aduce	6
c-o dragoste dulce	6
cu bucurie	5
dă-ne nooă	4
cel frumos	3
roșu	2
ou	1

Respect pentru oameni și cărți

Dă ș-ar aduce	5
cu voie dulce	5
aminte dă mine	6
măcar cât d-un câine	6
al meu prea milostiv domn	7
ș-al meu prea îndurat om	7
nu puțin lui har	5
pentru acest dar	5
îi va aduce	5
această cruce	5
ce-i râdic spre pomenire	8
până l-a dooălea venire	9

PIRAMIDĂ

O, tu,	2
prea naltă	3
piramidă	4
dă piatră albă	5
și-n vârf ascuțită	6
ce stai tu pă această	7
vatră bine-ntemeiată	8
dreaptă, netedă și frumoasă	9
și dă dăparte și la toți te vezi,	10
arată curat și la cei din urmă	11
voinicia, bărbăția, vitejia	12
și a lor îndrăzneală, cu mare năvală	13
la cel mai grozav, cel mai înfricoșat războiu	14
a acelora ce-acum pentro-a lor iubită țară	15
pentru a lor însuși cinste și a lor bună dreptate	16
viița lor ș-au jârtfit-o, viița lor ș-au răpus-o	17
ca și aceia, dă la acestea, pildă mai bună toți să ia	18
și așa în veci, și țara pă ei cu mult mai bine să-i cinstească	19
și ei adăvărați fii ai ei, după dreptate, să să numească	19
iar cei ce s-au arătat cu totul nevrednici și că tot dăpărtați	19
d-acest prea dulce nume, în veci și nicicum să să mai pomenească.	19

ÎNMORMÂNTAREA ȘI TOATE SUNETELE CLOPOTULUI

(ARMONIE IMITATIVĂ)

Un an, – dând d-ani, leag-an d-an, – d-ani vani
 D-atunci, un lanț întreg s-a format,
 D-atunci de când în groapă-a intrat!
 Un an, – dând d-ani, leag-an d-an, – d-ani vani
 D-atunci un lanț întreg s-a format!

Din turn prelung și vibrător svon,
 Prin limbi de clopot sunete da;
 Undă-n ochi lacrimi, pe feți undă!
 Din turn prelung și vibrător svon
 Făcea mișcat om d-om a să da!
 Undă-n ochi lacrimi, la tristul ton,
 Undă, – undă, – undă, – undă!

NIPONUL

Fantasmagoric de colorii,
 Cu coperișuri lucitoare,
 Sub largă purpură de flori
 Niponul magic râde-n soare.

Idolatrat de călători
 Pe marea lui străvăzătoare
 Scamatorie de colorii
 Și jucărie răpitoare,

Niponul magic râde-n soare.

Respect pentru oameni și că

De mari fluturi sărutată,
Pe-o movilă – artificială,
E pagoda argintată
De zâmbirea matinală.

Umbra pomilor, mișcată,
O dezbracă, virginală,
De mari fluturi sărutată
Pe-o movilă – artificială.

Picurând, diamantată,
Porțelanul roz i-l spală
Roua tainic deșirată
Pe fațada sculpturală, –
De mari fluturi sărutată.

IMAGINI, TOAMNA

Se clatină galbene păsări
 ușor de părul din vie.
Nu, toamna își pregătește
 iar stolul de frunze pribegi.
E aerul limpede astăzi,
 ca apa-n pâraul de munte,
Și singur un nor mai sclipește
 pe ceruri – un păstrăv de-argint.

MINIATURĂ PERSANĂ

Albastrul șters al cerului de seară
Coboară ca să-nalțe chiparizi
Întunecați, din cari pieziș zburară
Colunii albi. Lungi gene să deschizi,

Să vezi într-o grădină cercuită
De piatra zidului în trandafiri,
Cu ochi prea mari și degete subțiri,
Fecior de împărat cu-a lui iubită,

În rochi de fir și de mătase verde
Și cu șalvari de borangic prin cari,
Ca luna plină printre nori fugari,
În joc molatic, trupul gol se pierde,

Pe când o căprioară fără teamă
De mângâieri, le-ntinde botul sfânt –
Și se privesc tustrei și nu-și dau seamă
Că veacul lor s-a dus de pe pământ.

Îvit cu luna intră în livezi,
Când răsunând în magica tăcere,
Din crengi pe selenarele zăpezi
În troieniri de vis cad grele mere.

Stă împietrit de taină, ca-n obezi,
Pândit de nemuriri și de mistere.
În pârguirea sevei parcă vezi
Cum crește-n el pământul în putere.

Un nor. Iar luna. Și din umbră sare
Răpind la piept plăpânda înnodare
De nimfe – lepezi albe sau păreri.

Se sparg pe căi lactee rodii coapte
Și, îmbătat de trupul lor de lapte,
Un faun soarbe luminosul cer.

SEARĂ DE ÎNGHEȚ

Cloncanul croncăne prin cerul moale,
Negru fâlfâind, peste câmpuri goale,
Chemând iarna, albă floare,
Când soarele roșu moare.

IALOMICIOARA

Subt munte, în baierul de văgăună,
a fost o scorpie cu solzi de lună.
Gâtlejul căscat a-nțepenit în mușcat,
colții fiarei în țurțuri de piatră s-au schimbat,
subt cerul gurii a înflorit un schit.

CASTELUL

Castelul descleștează arcade sfărâmate,
Ca gânduri nesfârșite.
De ierburi încărcate sunt zidurile cari se năruie întruna.
Și bolțile-s căzute – din porți, n-a rămas una.
Pe subt pământ târâte s-afundă coridoare,
În care iarba crește, în care raza moare.
Și apa linge varul de pe pereții reci,
În fâlfâit nesigur de-aripi de lilieci.
Tot mai departe pașii s-afundă subt pământ,
Spre sala-n piatră neagră
În care-i un mormânt
Cu pajurile șterse pe lespedea zdrobită.
Și-o statuie zâmbește cu ochi albi de ispită.